

Dvanácté setkání vedoucích redaktorů filozofických a sociologických časopisů socialistických zemí v Sofii

Tradiční každoroční setkání vedoucích redaktorů filozofických a sociologických časopisů se uskutečnilo ve dnech 1.—5. října 1975 v Sofii.

Jednání se zúčastnili:

- Z BLR (časopis *Filosofska misl*) Todor Pavlov, Todor Válov, Panajot Gindev, Asen Kátov, Sarkis Sarkisjan, Mitro Jankov, (časopis *Sociologičeski problemi*) Veličko Dobrijanov, Radi Vasilov, Stojan Michajlov, Niko Jachiel, Kristo Dimitrov.
- Z MLR (časopis *Magyar Filozófiai Szemle*) Elemér Keri, Katalin Szigeti, Béla Veszi, (časopis *Sociologia*) László Molnár, (časopis *Világosság*) Gyula Munkaci.
- Z NDR (časopis *Deutsche Zeitschrift für Philosophie*) Frank Rupprecht, Herbert Hörz, Rolf Kirchhoff, Dieter Wittich, Fritz Richter, Horst Etschmann.
- Z PLR (časopis *Studia filozoficzne*) Janina Sujecka, Józef Borgosz, (časopis *Studia sociologiczne*) Jan Malanowski.
- Z RLR (časopis *Revista de filosofie*) Octavian Chetan, Nicolae Gogonea.
- Z SSSR (časopis *Voprosy filosofii*) Ivan Timofeevič Frolov, (časopis *Filosofskije nauki*) Vladimir Spiridonovič Gott, (časopis *Sociologičeskije issledovanija*) Nikolaj Michajlovič Blinov.
- Z ČSSR (filozofický časopis) Jakub Netopilík, (časopis *Filozofia*) Lev Hanzel, Dalimír Hajko, (časopis *Sociológia*) Andrej Sirácky, (sociologický časopis) Marie Huláková, Karel Rychtařík.

Jednání v Sofii probíhalo ve velmi srdečné, soudružské atmosféře lidí, kteří jsou si blízcí nejen svým profesijním zaměřením, ale především svými světonázorovými přístupy a postojem k nejzákladnějším otázkám složitosti sociálního dění druhé poloviny dvacátého století.

Základní osnovou jednání se stal referát prof. Veličko Dobrijanova *Sociální funkce filozofie a sociologie* (ve zkráceném znění bude otištěn ve Filozofickém časopise). Zejména problematika světonázorových, metodologických a řídicích funkcí byla předmětem diskuse, v níž postupně své názory vyslovili všichni účastníci jednání.

Ti, kteří seděli za konferenčním stolem, nezapomenou na vystoupení, s nímž do jednání vstupoval Todor Pavlov, který se několikrát vracel k problematice vztahu marxistické filozofie a dílčích věd. Vůbec je možno

říci, že k nejaktivnějším účastníkům jednání patřili především ti, kteří ve svých zemích koncipovali základní teoreticko-metodologickou orientaci rozvoje marxistické sociologie (T. Pavlov a A. Sirácky).

V průběhu oficiálních jednání a mnoha neformálních setkání byly diskutovány otázky vzájemné spolupráce, a to jak mezi zástupci jednotlivých časopisů, tak i mezi delegacemi jednotlivých zemí. S konkrétními iniciativními návrhy přicházeli zejména sovětská a bulharská soudruzi. Jejich návrhy nacházely jednoznačný ohlas a tak byl postupně upřesňován a konkretizován okruh otázek vzájemné spolupráce. Byla vyslovena řada námětů o nových formách a cestách rozšiřování vzájemného styku mezi časopisy.

Příznačným rysem všech jednání bylo vědomí nemalé odpovědnosti těch, kteří stojí v čele našich časopisů, a hledání cest jak a čím ještě výrazněji vstoupit do zápasů dvou společenských soustav.

Závěrečný dokument, jednohlasně přijatý všemi účastníky, vychází právě z této odpovědnosti, kterou dnes mají představitelé filozofických a sociologických časopisů socialistických zemí. Doporučené návrhy pak velmi konkrétním způsobem orientují k dalšímu všestrannému prohlubování práce našich redakcí, předpokládají dvoustannou i vícestrannou spolupráci, výměnu materiálů, společnou přípravu monometatických čísel, organizování mezinárodních „kulatých“ stolů“ na předem dohodnuté téma atd.

Závěry z dvanáctého setkání vedoucích redaktorů filozofických a sociologických časopisů socialistických zemí byly projednány redakční radou Sociologického časopisu a prokonzultovány s vedoucími pracovníky Ústavu pro filozofii a sociologii ČSAV.

Ti, kteří tvořili československou delegaci na dvanáctém zasedání představitelů filozofických a sociologických časopisů v Sofii, se přesvědčili o velkém rozmachu, který zaznamenává marxistická sociologie v BLR, stejně jako o dalekosáhlých plánech, jejichž realnost je zejména v úzkém spojení sociologických pracovišť s orgány Komunistické strany Bulharska.

Přátelské a soudružské pozdravy adresované bulharskými sociology, vedením Bulharské sociologické asociace, pracovníky Sociologického ústavu, redakcí a redakční radou časopisu *Sociologičeski problemi* všem československým sociologům byly vždycky spojovány s přáním prohloubit naši vzájemnou spolupráci.

Nejlépším poděkováním za péči, kterou nám

bulharští soudruzi věnovali, bude naplnění právě tohoto přání. Bude to ku prospěchu nejen bulharské a československé sociologie.

Karel Rychtařík

Význam sociologických výzkumů pro řídicí práci

Ve dnech 30.—31. 10. 1975 se konal v Karlových Varech seminář na téma *Význam sociologických výzkumů pro řídicí práci*. Byl připraven a realizován vědecko-metodickou radou sociologie ÚV Socialistické akademie CSR. Kromě lektorů Socialistické akademie se semináře zúčastnili i pracovníci vědeckých a výzkumných institucí, propagandisté z různých společenských organizací, učitelé vysokých škol, personální a kadroví pracovníci.

Výsledky semináře potvrdily, že záměr vědecko-metodické rady sociologie byl správný a z hlediska potřeb praxe velmi podnětný. V posledních letech se u nás uskutečnilo mnoho sociologických výzkumů, ne každý měl však požadované kvality. Ale už sám tento fakt realizace řady výzkumů orientovaných k závažným společenským problémům, jako je výzkum sociální struktury, rodiny, města a bydlení, řízení, školy, kultury, socialistického způsobu života atd. naznačuje, že uzrál čas k zamyšlení se nad otázkou, jak sociologické výzkumy mohou důsledněji plnit společenskopoznávací funkci a lépe ovlivňovat oblasti řídicí práce. Hlavním předpokladem proto je, aby každý skutečně vědecký výzkum byl koncipován na základě teoreticko-metodologických postulatů marxismu-leninismu. Na tomto promyšleném teoreticko-metodologickém pozadí lze pak správně vymezit výzkumný problém, způsob jeho šetření a interpretace získaných údajů pro určenou oblast řízení. Teoreticko-metodologické aspekty tak navozují volbu adekvátních postupů a metod pro každou etapu výzkumné činnosti. S přihlédnutím k těmto požadavkům koncipovala vědeckometodická rada cíle semináře.

Zhodnocení dosavadních zkušeností s využitím výsledků sociologických výzkumů, výměna zkušeností z aplikace sociologických výzkumů v různých podmínkách a nastínění úkolů rozvoje marxistické sociologie v oblasti řízení socialistické společnosti tvořili osu cílů, které v různé míře vstupovaly do referátů určených pro seminář.

Program semináře tvořilo devět přípravných referátů a šest diskusních příspěvků. Kromě toho vystoupila řada účastníků s dílčími poznámkami nebo dotazy, které se týkaly zejména praktické realizace přednesených námětů z hlavních referátů.

Seminář zahájil předseda vědecko-metodické rady sociologie M. Krpata, který stručně zdůvodnil jeho cíle a poslání. Zejména potvrdil skutečnost, že oblast propagandy potřebuje informace z kvalitních sociologických výzkumů. Takové informace pak tvoří integrální součást naší informační báze, z níž se

vychází při objektivním zdůvodňování předností marxistické metodologie výzkumné činnosti a při kritice buržoazní, zejména pozitivisticky orientované sociologie. Tyto informace jsou nezbytným zdrojem, z něhož mohou lektori Socialistické akademie, propagandisté a vědecko-výzkumní pracovníci čerpat látku pro kvalifikovaný výklad jevů a problémů spadajících do oblasti marxistické sociologie a vědeckého komunismu.

Devět přednesených referátů lze z metodického hlediska rozčlenit do tří skupin. Do první skupiny patřily referáty, v nichž byla akcentována zejména teoreticko-metodologická hlediska marxisticko-leninské sociologie a kritika soudobé buržoazní sociologie a pozitivistické metodologie (viz referáty ss. K. Rychtaříka, J. Kohouta, F. Zicha). Do druhé skupiny patřily referáty, které zdůrazňovaly metodické aspekty a využívání sociologických výzkumů v řídicí činnosti (viz referáty ss. M. Illnera a J. Reháka).

Třetí skupina referátů byla zaměřena k otázkám a problémům sociálních a sociologických informací k oblasti vědeckého řízení společnosti, zejména k problémům výzkumu účasti pracujících na řízení (viz referáty ss. J. Koláře, K. Hlavatého a R. Fraňka).

*

Úvodem vystoupil K. Rychtařík s obsáhlým referátem *Marxistická sociologie jako nástroj poznání a přetváření sociální reality* — s podtitulem *Ke kritice některých koncepcí sociálního inženýrství a nehodnotící sociologie*. Ve svém vystoupení se zabýval teoreticko-metodologickými hledisky marxistické sociologie a jejího podílu na poznání a přetváření světa, dialektickým vztahem teorie a praxe, rostoucími požadavky na kvalifikovaného výrazně angažovaného sociologa a kritikou buržoazního empirismu, který je omezen pozitivistickými koncepcemi. Konstatoval, že marxistická sociologie překračuje hranice pragmatických úvah a přistupuje k řešení obecně teoretických otázek.

Jestliže buržoazní sociologie v důsledku krajního pozitivismu je v podstatě redukována na nástroj sociotechnické manipulace s cílem dávat návody pro praktická opatření, která umožňují kapitalistům realizovat jejich pragmatické cíle, pak marxistická sociologie usiluje o postžení společenských trendů, objasnění příčin sociálních procesů, nalezení a poznání „funkce mnoha proměnných“, které se váží na sociální skutečnost. Dialekticko-materialistické pojetí skutečnosti je onou platformou, která umožňuje tyto aspirace realizovat a odpovídat na otázky, na něž pozitivisticky orientovaná sociologie odpovídat nemůže. Pomocí marxistické sociologie velmi konkrétně a relativně přesně odpovídáme na otázku, jaký byl, je a bude tento svět. Sociologické analýzy, soudy a systémy soudu musí tak či onak ovlivňovat naši přetvářející činnost. Soudobé představy buržoazních a ne-